

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนบปริง
อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา

Factors Relating to Decision in Used Biological Pest Control by Farmers in
Nop Pring Sub-district, Mueang Phang Nga District, Phang Nga Province

ณัฐกมล นุ่นแก้ว (Nutkamon Nunkaew)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²

สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร 3) การควบคุมศัตรูพืช ความคิดเห็น และความต้องการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรในพื้นที่ ต.นบปริง อ.เมืองพังงา จ.พังงา ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2565 จำนวน 933 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้จำนวน 168 คน สุ่มตัวอย่างแบบพบโดยบังเอิญ จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.20 ปี ระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยมีอาชีพหลักและอาชีพเสริมเป็นเกษตรกรรวม จำนวนแรงงานในการทำเกษตร เฉลี่ย 1.93 คน มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด เฉลี่ย 9.71 ไร่ พื้นที่ในการทำเกษตร เฉลี่ย 8.93 ไร่ รายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 113,595.20 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 13,470.24 บาทต่อปี และมีภาระหนี้สินเฉลี่ย 93,684.21 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่ดำรงตำแหน่งทางสังคม และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม 2) ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง และได้รับแหล่งความรู้ จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด 3) การควบคุมศัตรูพืช เกษตรกรที่ใช้สารชีวภัณฑ์มากกว่าการใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ และใช้ไตรโคเดอร์มามากที่สุด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการจัดการอบรมให้แก่เกษตรกรผู้สนใจ และมีความต้องการด้านการสนับสนุนมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการสนับสนุนสื่อความรู้และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้สำหรับประชาสัมพันธ์แก่บุคคลที่สนใจ 4) อายุ ความรู้ของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และปัญหาของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 5) เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับด้านสนับสนุนมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นไม่สามารถเข้าถึงการสนับสนุนจากทางภาครัฐ และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการส่งเสริมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการจัดทำแปลงตัวอย่างในชุมชน

คำสำคัญ การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ปัจจัยที่สัมพันธ์ การตัดสินใจ

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช nutkagif@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.Keo@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, economic, and social conditions of farmers 2) knowledge and knowledge resources about biological pest control of farmers 3) pest management, opinions, and needs for the extension in using biological pest management of farmers 4) factors relating to the decision in the use of biological pest management of farmers 5) problems and suggestions in the use of biological pest control of farmers. The population in this research was 933 people in Noppring sub-district, Mueang Phangnga district, Phangnga province who had registered as farmers in 2022. The sample size of 168 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 through accidental sampling. Data were collected by conducting interview and were analyzed by using descriptive statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, and Chi-square. The results of the research revealed that 1) most of the farmers were male with the average age of 53.20 years old. Most of them complete primary school. Their main profession and secondary profession were farmers. The average labor in the household of 1.93 people, the average ownership of the land was 9.71 Rai, the average agricultural farming area was 8.93 Rai, the average income from agricultural sector was 113,595.20 Baht/year, the average income outside of the agricultural sector was 13,470.24 Baht/year, and the average liabilities was 93,684.21 Baht/year. Most of them did not hold the social position and were not members of the group. 2) Regarding the knowledge, it showed that the knowledge regarding biological pest management of farmers were at the moderate level. For the knowledge resource, it found that farmers received knowledge about biological pest management from activity media at the highest level. 3) Regarding the pest control, most of the farmers applied microbial pesticides more than using natural pest. They used Trichoderma the most. The farmers expressed their opinions about the extension at the highest level especially on the aspect of organizing the training for interested farmers and needed the support at the highest level especially on the support for knowledge media and publication media for public relations to interred individuals. 4) Factors relating to the decision in the use of biological pest management were such as age, knowledge about biological pest management, and problems in the biological pest management with the relationship at statistically significant level of 0.05. Being a member of the group was related at statistically significant level of 0.01. 5) It was shown that farmers faced with the problems regarding the support at the highest level especially on the issue that they were not able to access the support from the government sector. They suggested on the extension at the highest level especially on the aspect of creating the sample crop within the community.

Keywords: Biological pest control, Relating factor, Decision

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากการผลิตที่เพิ่มมากขึ้น และพบว่า การใช้สารเคมีทางการเกษตรมีผลกระทบต่อสุขภาพเมื่อได้รับสารกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกาย รวมไปถึงมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งการแพร่กระจายสู่อากาศ สะสมในแหล่งน้ำและในดิน มีผลต่อแมลงหรือสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ จากการรายงานของกรมวิชาการเกษตรพบว่า ปริมาณการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร, 2567) ปี 2567 ไทยมีปริมาณการนำเข้าสูงถึง 39,000 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มในการนำเข้าในปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้มีการตกค้างของสารกำจัดศัตรูพืชในผลผลิตทางการเกษตรและในสิ่งแวดล้อมในปริมาณที่มากตามไปด้วย โดยเฉพาะการสะสมในดินและน้ำ รวมถึงในห่วงโซ่อาหาร และการทำการเกษตรของไทยเกษตรกรจะมีการใช้สารเคมีตั้งแต่กระบวนการก่อนการปลูกไปจนถึงหลังการเก็บเกี่ยว ทำให้ในปีที่ผ่านมาเกษตรกรไทยประสบกับปัญหากับราคาของปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงขึ้น ทั้งปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ สารกำจัดวัชพืช สารกำจัดศัตรูพืช และวัสดุทางการเกษตร ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาสารเคมีตกค้างในผลผลิต รวมไปถึงปัญหาด้านสุขภาพ อีกทั้งต้นทุนมีราคาสูงขึ้นแต่จำหน่ายผลผลิตในราคาที่ต่ำ ทำให้เกษตรกรหลายรายเป็นหนี้สิน เกษตรกรหันไปทำงานแรงงานในพื้นที่ชุมชนเมืองและในแหล่งอุตสาหกรรม ยิ่งเป็นปัญหาทำให้จำนวนเกษตรกรลดจำนวนลง ซึ่งในปัจจุบันแนวโน้มการบริโภคจะเน้นสินค้าที่มีความปลอดภัยและไม่มีสารเคมีตกค้าง ทำให้เกษตรกรหันมาใช้สารชีวภาพแทนการใช้สารเคมีมากขึ้น

เกษตรกรของจังหวัดพังงาก็ประสบปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรในการกำจัดศัตรูพืชเช่นกัน จากรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดพังงา (2566) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแลคโคบาซิลลินแทนสารเคมีทางการเกษตร มีเกษตรกรเพียง 35% ที่มีการใช้การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานเกษตรจังหวัดพังงา มีการส่งเสริมให้เกษตรกรในจังหวัดพังงาหันมาใช้ในการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีทดแทนการใช้สารเคมี ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต ช่วยลดผลกระทบต่อด้านสุขภาพของเกษตรกร และช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และในปัจจุบันภาคการเกษตรต้องปรับตัวเข้าสู่รูปแบบเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการผลิตที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานความปลอดภัยต่อผู้บริโภค อย่างไรก็ตามการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกรยังไม่มากเท่าที่ควร

จากที่กล่าวมา จึงควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบึงปรัง อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ในด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคม ด้านความรู้และแหล่งความรู้ของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ด้านความคิดเห็น และความต้องการการส่งเสริมและปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เพื่อหาถึงปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรเลือกใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมให้แก่เกษตรกรหันมาใช้ในการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีมากขึ้น

วัตถุประสงค์

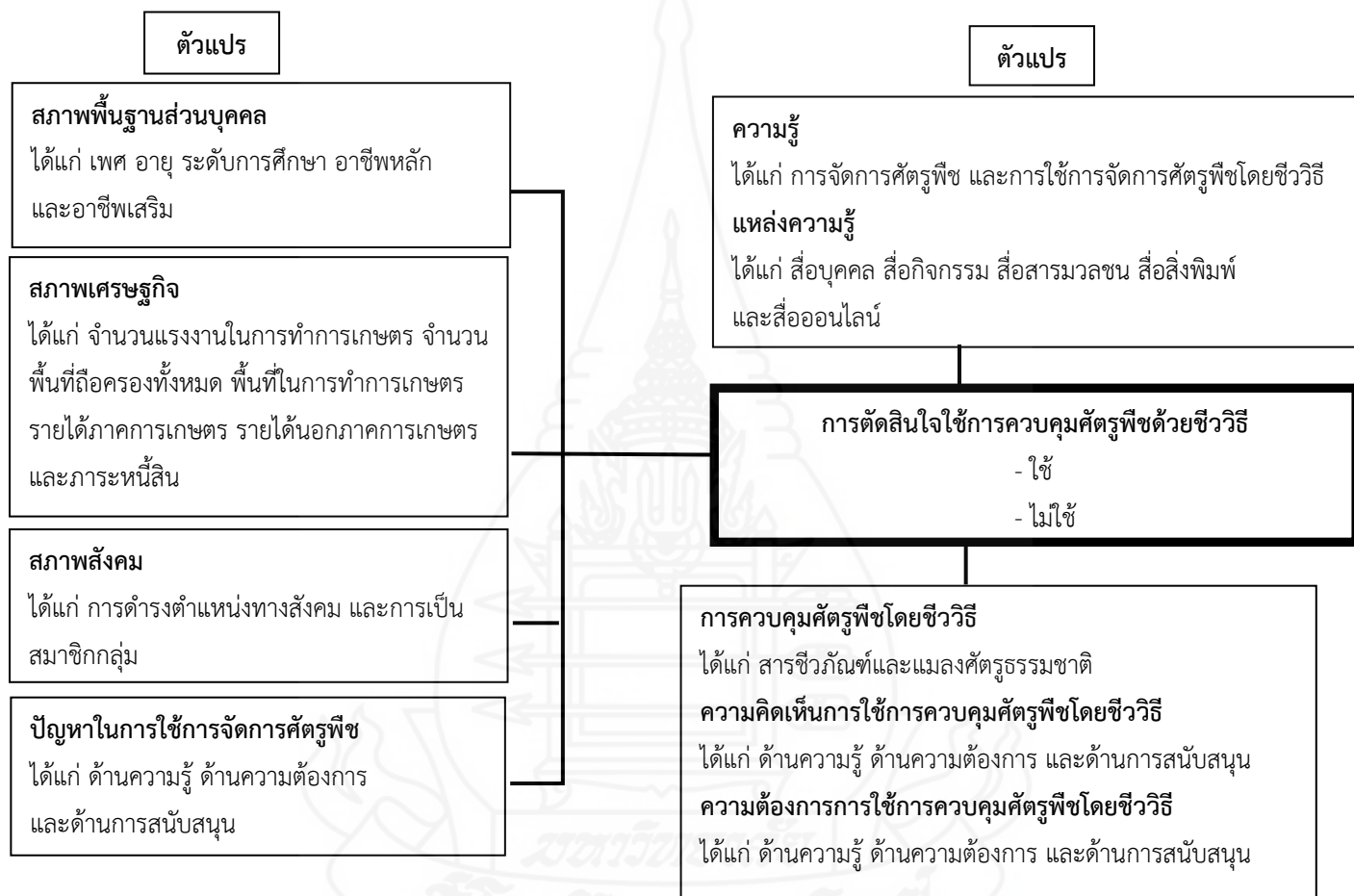
1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคมของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการควบคุมศัตรูพืช ความคิดเห็น และความต้องการการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการใช้การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการ และปัญหา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรในพื้นที่ ตำบลนบปริง อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2565 จำนวน 933 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 168 คน กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการสุ่มจากเกษตรกรของประชากรเป้าหมายในพื้นที่ ตำบลนบปริง อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ที่เป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน โดยแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ใช่การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และกลุ่มที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ในจำนวนที่เท่ากัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ตอนที่ 3 การควบคุมศัตรูพืช ความคิดเห็น และความต้องการการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ทดสอบค่าความตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.97 และหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยทดสอบกับเกษตรกร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบในประเด็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม ความรู้ แหล่งความรู้ ความต้องการ ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี โดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาอยู่ระหว่าง 0.788-0.872 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพสังคมของเกษตรกร ภาพรวมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.20 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีอาชีพหลัก และอาชีพเสริมเป็นเกษตรกรรวมจำนวนแรงงานในการทำเกษตร มีแรงงานเฉลี่ย 1.93 คน มีจำนวนพื้นที่ถือครองทั้งหมด เฉลี่ย 9.71 ไร่ และพื้นที่ในการทำเกษตร เฉลี่ย 8.93 ไร่ รายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 113,595.20 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 13,470.24 บาทต่อปี และมีภาระหนี้สินเฉลี่ย 93,684.21 บาทต่อปี ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ดำรงตำแหน่งทางสังคม และไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม

2. ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร จากการวัดความรู้ จำนวน 15 ข้อ ในภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง มีคะแนนต่ำสุด 3 ข้อ และคะแนนสูงสุด 14 ข้อ ตอบถูกเฉลี่ย 8.59 ข้อ

โดยเกษตรกรที่ไม่ใช่การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี พบว่า ภาพรวมมีระดับความรู้ในระดับน้อย มีคะแนนต่ำสุด 3 ข้อ และคะแนนสูงสุด 12 ข้อ ตอบถูกเฉลี่ย 7.62 ข้อ และเกษตรกรที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี พบว่า ภาพรวมมีระดับความรู้ในระดับมาก มีคะแนนต่ำสุด 3 ข้อ และคะแนนสูงสุด 14 ข้อ ตอบถูกเฉลี่ย 9.54 ข้อ

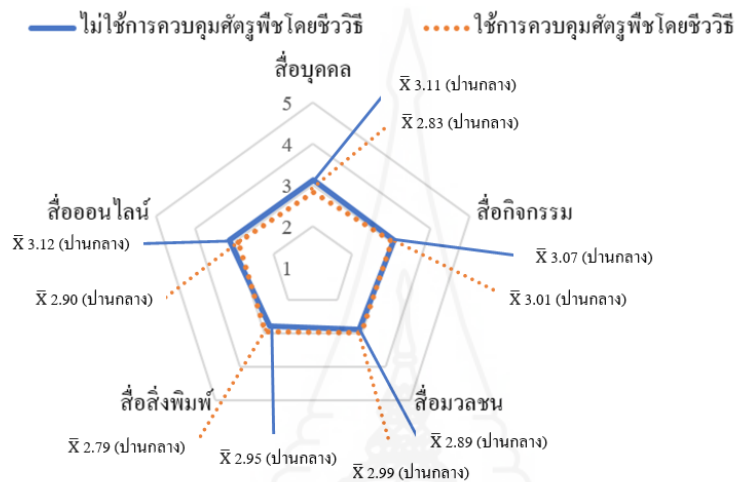
2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ในภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง และได้รับแหล่งความรู้จากสื่อกิจกรรมมากที่สุด

โดยเกษตรกรที่ไม่ใช่การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง จากสื่อออนไลน์ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน และสื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ และเกษตรกรที่ใช้การควบคุมศัตรูพืช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

โดยชีวีวิธี พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง จากสื่อกิจกรรม สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อบุคคล ตามลำดับ

ภาพที่ 2 สรุปประเด็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธี

3. การควบคุมศัตรูพืช ความคิดเห็น และความต้องการการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธีของเกษตรกร

3.1 การควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธี มีเกษตรกร จำนวน 84 คน ที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธี พบว่า มีการใช้สารชีวภัณฑ์มากกว่าการใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ และเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ไตรโคเดอร์มามากที่สุด

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธีของเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นด้านการส่งเสริมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการจัดการอบรมให้แก่เกษตรกรผู้สนใจ โดยเกษตรกรที่ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธี พบว่า มีความคิดเห็นด้านความรู้มากที่สุด แต่เกษตรกรที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธี พบว่า มีความคิดเห็นด้านการส่งเสริมมากที่สุด

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธีของเกษตรกร

n = 168

ความคิดเห็น	ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธี (n = 84)				ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีวีวิธี (n = 84)			
	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	3.42	0.692	มาก	1	3.45	0.862	มาก	2
2. ด้านการส่งเสริม	3.40	0.732	มาก	2	3.46	0.813	มาก	1
3. ด้านการสนับสนุน	3.33	0.725	ปานกลาง	3	3.39	0.757	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.34	0.694	ปานกลาง		3.43	0.845	มาก	

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

3.3 ความต้องการเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการสนับสนุนสื่อความรู้และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้สำหรับประชาสัมพันธ์แก่บุคคลที่สนใจ ทั้งเกษตรกรที่ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และเกษตรกรที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี มีความต้องการด้านการสนับสนุนมากที่สุดเหมือนกัน

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นความต้องการเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

n = 168

ความต้องการ	ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (n = 84)				ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (n = 84)			
	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	3.46	0.742	มาก	2	3.49	0.862	มาก	2
2. ด้านการส่งเสริม	3.45	0.907	มาก	3	3.41	0.862	มาก	3
3. ด้านการสนับสนุน	3.53	0.767	มาก	1	3.59	0.681	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.48	0.845	มาก		3.50	0.845	มาก	

4. การทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้วิธีการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการทดสอบพบว่า อายุ ความรู้ของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และปัญหา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ของเกษตรกร ตำบลนบปริง อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ตำบลนบปริง อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยวิธีการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square)

ตัวแปร	χ^2	Sig
อายุ	10.619*	.014
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	18.793**	.005
ความรู้ของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี	18.176*	.033
ปัญหา	8.640*	.024

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

** ระดับนัยสำคัญยิ่งที่ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ในภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นไม่สามารถเข้าถึงการสนับสนุนจากทางภาครัฐ โดยเกษตรกรที่ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี มีปัญหาด้านการสนับสนุนมากที่สุด แต่เกษตรกรที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี มีปัญหาด้านความรู้มากที่สุด

ตารางที่ 4 สรุปประเด็นปัญหาของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

n = 168

ปัญหา	ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (n=84)				ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (n = 84)			
	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	3.17	0.842	ปานกลาง	2	3.52	0.762	มาก	1
2. ด้านการส่งเสริม	3.08	0.880	ปานกลาง	3	3.46	0.902	มาก	3
3. ด้านการสนับสนุน	3.21	0.824	ปานกลาง	1	3.49	0.786	มาก	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.15	0.810	ปานกลาง		3.49	0.826	มาก	

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการส่งเสริมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการจัดทำแปลงตัวอย่างในชุมชน ทั้งเกษตรกรที่ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และเกษตรกรที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี มีข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมมากที่สุดเหมือนกัน

ตารางที่ 5 สรุปประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

n = 168

ข้อเสนอแนะ	ไม่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (n = 84)				ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี (n = 84)			
	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ	$\bar{x}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	3.39	0.679	ปานกลาง	2	3.56	0.762	มาก	2
2. ด้านการส่งเสริม	3.58	0.887	มาก	1	3.79	0.902	มาก	1
3. ด้านการสนับสนุน	3.30	0.653	ปานกลาง	3	3.49	0.674	มาก	3
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.42	0.745	มาก		3.61	0.815	มาก	

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

1.1.1 เพศ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวิชญ์ ไชยคำ (2562) ได้ศึกษาการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดน่าน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นเพราะผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัวและมีความเป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นหน้าที่ในการทำงานที่ต้องใช้แรงจึงเป็นความรับผิดชอบหลักของผู้ชาย

1.1.2 อายุ มีอายุเฉลี่ย 53.20 ปี ทั้งนี้จะเห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ค่อนข้างอายุมาก หรือสูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิณี นาคสูตร (2562) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้สารสกัดพืชสมุนไพรในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 54.44 ปี เพราะในปัจจุบันคนรุ่นใหม่หันมาทำงานที่มีความมั่นคงทางการเงินมากขึ้น เนื่องจากมีค่าตอบแทนที่สูงและมีความมั่นคงมากกว่าทำการเกษตร จึงทำให้แรงงานภาคการเกษตรเป็นผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก

1.1.3 ระดับการศึกษา มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรุต หลบหลัก พาล (2562) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้ชีวภัณฑ์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นเพราะการเข้าถึงการศึกษาในอดีตค่อนข้างลำบาก และสถานศึกษาค่อนข้างไกลไม่สะดวกต่อเดินทาง เกษตรกรจึงเลือกที่จะทำงานหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับมากกว่าศึกษาต่อ

1.1.4 อาชีพหลัก มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพวรรณ เทพบุรี (2562) ได้ศึกษาการยอมรับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคพืชในปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ พบว่า เกษตรกรมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรมากที่สุด เพราะพื้นที่เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงเป็นอาชีพที่ประชากรเลือกเป็นอาชีพหลักและสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

1.1.5 อาชีพเสริม ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีอาชีพเสริม ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพวรรณ เทพบุรี (2562) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม อาจเป็นเพราะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องใช้เงินทุน และเกษตรกรยังขาดการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ทำให้เกษตรกรไม่มีอาชีพเสริม

1.2 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.2.1 จำนวนแรงงานในการทำการเกษตร ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่ มีจำนวนแรงงานในการทำการเกษตร เฉลี่ย 1.93 คน สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ ทิพย์ชู (2561) ได้ศึกษาการใช้สารชีวภัณฑ์ในการผลิตข้าวของเกษตรกรในตำบลสบง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพิจิตร พบว่า เกษตรกรจำนวนแรงงานในภาคการเกษตร เฉลี่ย 1.71 คน เป็นเพราะงานด้านการเกษตรเป็นงานที่ค่อนข้างหนัก จึงจำเป็นต้องมีคนในครอบครัวช่วยแบ่งเบา ในครอบครัวส่วนมากคู่สามี-ภรรยาจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งคู่ และจะส่งเสริมเสริมให้บุตรประกอบอาชีพอื่นที่มั่นคง

1.2.2 จำนวนพื้นที่ถือครองทั้งหมด มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด เฉลี่ย 9.71 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑารัตน์ ทิพย์ชู (2561) พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 9.85 ไร่ อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เกษตรกรในพื้นที่ ทำการเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

โดยการปลูกไม้ผล ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชที่ใช้พื้นที่ปลูกเยอะ และเกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ

1.2.3 พื้นที่ในการทำการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการทำการเกษตร เฉลี่ย 8.93 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร วันหมื่น (2562) ได้ศึกษาการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พบว่ามีพื้นที่ทำการเกษตร 8.81 ไร่ เพราะส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ทุเรียน มังคุด ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชที่มีทรงพุ่มกว้างต้องใช้พื้นที่ในการปลูกมาก

1.2.4 รายได้ภาคการเกษตร ในภาพรวมเกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 113,595.20 บาท สอดคล้องกับ นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของ อำเภอมือสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 133,880.06 บาทอาจเป็นเพราะผลผลิตและราคามีราคาที่ดี ทำให้รายได้ต่อปีของเกษตรกรน้อยกว่ารายได้ต่อหัวของประเทศ

1.2.5 รายได้นอกภาคการเกษตร มีรายได้ เฉลี่ย 13,470.24 บาท สอดคล้องกับ สุนทร วันหมื่น (2562) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พบว่ารายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 21,073.79 บาท เป็นเพราะการทำเกษตรกรรมมีความเสี่ยงเรื่องราคาผลผลิตค่อนข้างมาก การมีอาชีพเสริมจะช่วยให้เกิดความมั่นคงทางรายได้มากขึ้น ซึ่งเกษตรกรสามารถรับจ้างหรือค้าขาย เป็นอาชีพเสริมได้

1.2.6 ภาระหนี้สิน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สิน สอดคล้องกับ ทิพวรรณ เทพบุรี (2562) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีภาระ อาจเป็นเพราะเกษตรกรรู้จักการวางแผนทางการเงิน จึงสามารถจัดสรรการใช้เงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีภาระหนี้สิน

1.3 สภาพสังคมของเกษตรกร

1.3.1 การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการดำรงทางสังคม สอดคล้องกับบรรพพรณ เกิดมี (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการกำจัดโรคพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ในตำบลกุดตาเพชร อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี พบว่า การมีบทบาททางสังคมเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด อาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีความสนใจทางการเมือง และบุคคลทางการเมืองต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน เกษตรกรส่วนมากจึงไม่มีความสนใจและความพร้อมที่จะทำงานทางการเมือง

1.3.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับทิพวรรณ เทพบุรี (2562) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม อาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้นำชุมชนในพื้นที่ เลยขาดการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ทั้งด้านการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย

2. ความรู้และแหล่งความรู้ เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

2.1 ความรู้ เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับ นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562) พบว่าเกษตรกรมีความความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความรู้ในระดับมาก เพราะปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลทำได้ง่าย เกษตรกรสามารถหาความรู้ด้านการควบคุมศัตรูพืชได้จากหลายช่องทาง ทำให้เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานด้านการจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธีค่อนข้างมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

2.2 แหล่งความรู้ เกษตรกรได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากสื่อกิจกรรมมากที่สุด สอดคล้องกับ เพชรรัตน์ แสงทอง (2560) ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรใน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อกิจกรรม อาจเป็นเพราะสื่อกิจกรรมทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติจริง โดยเฉพาะจะมีการสาธิต ซึ่งเป็นวิธีที่ได้เห็นการปฏิบัติจริง จึงง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

3. การควบคุมศัตรูพืช ความคิดเห็น และความต้องการการส่งเสริมการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

3.1 การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และใช้ไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคพืชมากที่สุด สอดคล้องกับ จีรวัฒน์ พานิชอำนวย (2563) ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.9 ยอมรับวิธีชีววิธีในการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน อาจเป็นเพราะสารชีวภัณฑ์เกษตรกรที่สามารถผลิตใช้ได้เอง และปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐส่งเสริมและมีการจัดอบรมความรู้ให้แก่เกษตรกร

3.2 ความคิดเห็น เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการจัดการอบรมให้แก่เกษตรกรผู้สนใจ อาจเป็นเพราะการเข้าร่วมการอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลทั้งในด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติ และนำไปสู่การนำไปใช้จริง

3.3 ความต้องการ เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็น การสนับสนุนสื่อความรู้ และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อใช้สำหรับประชาสัมพันธ์แก่บุคคลที่สนใจ อาจเป็นเพราะการเข้าถึงสื่อที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรสามารถรับข้อมูลได้จากสื่อหลายช่องทางการผลิตสื่อความรู้ที่ดีจะทำให้เกษตรกรได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

4. ทดสอบสมมติฐาน

4.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าตัวแปร 4 ตัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ตำบลบึงรัง อำเภอมืองพังงา จังหวัดพังงา ประกอบด้วย

4.1.1 อายุ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ศุภกิจ สิทธิวงศ์ และคณะ (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้จุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้จุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกทั้งหมด เป็นเพราะประสบการณ์ด้านการเกษตรที่สั่งสมมาทำให้มีผลต่อการตัดสินใจใช้ หรือยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

4.1.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเป็นเพราะเกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และมีโอกาสได้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี และตัดสินใจนำไปปฏิบัติ เพราะมีตัวอย่างจากเกษตรกรที่ใช้นประสบความสำเร็จจากในกลุ่ม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4.1.3 ความรู้ของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ทิพวรรณ เทพบุรี (2562) พบว่า ความรู้ในการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคพืชในปาล์มน้ำมันของเกษตรกร อาจจะเป็นเพราะเมื่อเกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี รวมไปถึงได้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เกษตรกรจึงเกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติ

4.1.4 ปัญหาของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ ทิพวรรณ เทพบุรี (2562, น. 138) พบว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาในการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคพืชในปาล์มน้ำมันของเกษตรกร เนื่องจากประเด็นปัญหาของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเมื่อเกษตรกรเผชิญกับปัญหาด้านโรคพืชจึงต้องหาแนวทางที่จะแก้ปัญหา และเมื่อได้ศึกษาถึงข้อดี และประโยชน์ของการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เกษตรกรจึงสามารถยอมรับและตัดสินใจใช้ได้ไม่ยาก

5. ปัญหา และข้อเสนอแนะของการใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

5.1 ปัญหา พบว่า เกษตรกรมีปัญหากับด้านสนับสนุนมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นไม่สามารถเข้าถึงการสนับสนุนจากทางภาครัฐ อาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐทำให้ขาดการรับรู้ข่าวสารสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของการสนับสนุนสารชีวภัณฑ์ หรือแมลงศัตรูธรรมชาติ ทำให้ยากต่อการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ หากเกษตรกรได้รับการสนับสนุนจะทำให้เกษตรกรนำแนวทางการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีไปปฏิบัติไปได้ง่ายขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการจัดทำแปลงตัวอย่างในชุมชน อาจเป็นเพราะหากมีแปลงตัวอย่างในชุมชนจะทำให้เกิดการเรียนรู้จากแปลงตัวอย่าง เกิดการมีส่วนร่วมในชม และนำไปสู่การนำไปปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด พัฒนาเกษตรกรสูงวัยให้เป็นวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้าน ในด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีในชุมชน

1.2 สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนำไปสู่การนำไปปฏิบัติจริง

1.3 สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด พัฒนาสื่อให้สามารถเข้าถึงเกษตรกรได้กว้าง และเป็นสื่อที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่าย

1.4 สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตสารชีวภัณฑ์ สารชีวภัณฑ์พร้อมใช้ และองค์ความรู้ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้าไปถ่ายทอดองค์ความรู้ ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงการนำไปใช้

1.5 สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด ร่วมกันจัดทำแปลงตัวอย่างด้านการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีในชุมชน โดยคัดเลือกเกษตรกรที่มีองค์ความรู้ และมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วม เพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

1.6 การส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร นักส่งเสริมควรมีการสาธิตวิธีการใช้ และควรมีการทำแผนการจัดการศัตรูพืชเพื่อเตรียมการรับมือหากเกิดการระบาดของแมลงศัตรูพืชขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ในการวิจัยครั้งนี้ยังขาดการศึกษาเรื่องของปัจจัยของการระบาดของศัตรูพืช ว่ามีผลต่อการตัดสินใจใช้การควบคุมศัตรูพืชด้วยสารชีวภัณฑ์หรือไม่

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคนที่ใช้การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี กับคนที่ใช้สารเคมีร่วมกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีว่าให้ผลแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อจะได้นำผลไปวิเคราะห์วางแผนการส่งเสริมได้ให้ตรงกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (2563). การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช สัตว์อันตรายอย่างปลอดภัยจากงานวิจัย. สืบค้นจาก

<https://www.doa.go.th/psco/wp-content/uploads/2020/คู่มือคำแนะนำการป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืชอย่างปลอดภัย-ปีบ่อ.pdf>

จุฑารัตน์ ทิพย์ชู. (2561). การใช้สารชีวภัณฑ์ในการผลิตข้าวของเกษตรกรในตำบลสบง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพิจิตร. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์] <https://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/11099/1/fulltext.pdf>

จิรวรรณ พานิชอำนวย. (2563). การยอมรับเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดตาก. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10. 1204-1215. https://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/ฟสส/research/Proceedings_2563/FullPaper/ST/Oral/O-ST%20017%20นายจิรวรรณ%20%20พานิชอำนวย.pdf

ทิพวรรณ เทพบุรี. (2562). การยอมรับการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคพืชในปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. STOU Library catalog. <https://opac01.stou.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=162548>

นครินทร์ ศุภพงษ์. (2562). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. STOU Library catalog. <https://opac01.stou.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=162661>

เพชรรัตน์ แสงทอง. (2560). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 14. 3836- 3842. https://kukrdb.lib.ku.ac.th/proceedings/PKPS/search_detail/result/20004994

ศรุต หลบหลีกพาล. (2562). แนวทางการส่งเสริมการใช้ชีวภัณฑ์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. STOU Library catalog. <https://opac01.stou.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=167323>

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- ศุภกิจ สิทธิวงศ์ และคณะ. (2564) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้จุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารผลิตรายการเกษตร*, 3(ฉ 3), 1-142. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/japmju/article/view/253332>
- สุทธิณี นาคสูตร. (2562). แนวทางการส่งเสริมการใช้สารสกัดพืชสมุนไพรในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. STOU Library catalog. <https://library.stou.ac.th/wp-content/files/pdf/american-psychological-association-7.pdf>.
- สุนทร วันหมื่น. (2562). การส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่ อำเภอบ่อเกลือจังหวัดน่าน. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. STOU Library catalog. <https://opac01.stou.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=162611>
- สำนักงานเกษตรจังหวัดพังงา. (2566). รายงานข้อมูลการประเมินพฤติกรรมของเกษตรกรปี พ.ศ. 2566. สืบค้นจาก <https://report-ppsf.doe.go.th/chem/report-behavior/index>
- อรพรรณ เกติมี. (2562). การพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการกำจัดโรคพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลกุดตาเพชร อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. STOU Library catalog. <https://opac01.stou.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=167321>
- อภิวิชญ์ ไชยคำ. (2562). การส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดน่าน. [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์]. STOU IR. <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/10856?mode=full>